

Mi van a csillagokban?

Az embert mindig foglalkoztatták a csillagos égbolt rejtelmei, az égitestek mozgása. Csillagászati ismeretei és pszichikai fejlődése között már az idők kezdetén szoros kapcsolat alakult ki. Az égi jelenségek magyarázatára a primitív ember csak a képzelet világában talált megoldást. Kialakult az a nézet, hogy „felsőbb hatalmak” tartják kézben a természet erőit, hangulatuk tükröződik az égi jelenségekben. A nappal és az éjszaka szabályszerű váltakozása, az éjszakai órák évszakonként változó, csillagos éggömbje, a Hold fényváltozásai és egyéb jelenségek mögött számtalan misztikus elképzelés rejtőzött.

Az ókori, megfigyelésekből sarjadó tiszta ismeretek gyorsan fejhigultak az emberek babonás képzelgéseivel. Az évszakok változásának a Nap égi útjával való összefüggése; a tengeremléki népeknek észrevett árapályának a Hold helyzetéhez való igazodása; az egyiptomi öntözőkultúrában a Sothis csillag kelése és az ezt követő Nílus-áradás közötti látszólagos összetartozás — mindezek olyan tapasztalatok, amelyekből kialakult a helytelen általánosítás: minden földi történés bele van írva a csillagokba.

A sokasodó csillagászati megfigyelések az égitestek mozgásának geometriai szabályszerűségét tárták fel. A kutató emberi értelem azonban alaposan félresiklott, amikor a bolygómozgások geometriájában kapcsolatot vélte felfedezni az égi jelenségek és a földi események között. Ez vezetett a csillagjósolás, az asztrológia kialakulásához, majd felvirágzásához.

A mintegy 5 ezer éves babiloni ékirásos agyagtáblácskák már számos asztrológiai jóvendölést tartalmaztak. A csillagjósolás eszköze a horoszkóp, vagyis a csillagos ég állásáról — adott esemény időpontjában, megfelelő helyen — készített vázlat. Ebből,

a különböző tulajdonságokkal felruházott égitestek helyzetéből „olvassák ki” a jövő képet. Az egyiptomi asztrológiában az állatköri csillagképek is szerepet kaptak, ezek hatásával magyarázták az ember egyes testrészeinek egészségi állapotát. IV. Ramszesz síremlékén megvannak jelölve az egyes testrészek, amelyek a különféle csillagok befolyása alatt állnak. A British Museumban őriznek egy papiruszra írott naptárt, amely minden egyes napra megszabja az égitestek által javasolt tennivalókat. Az asztrológiai rendszerek Indiában is igen régi keletűek. Marco Polo említi, hogy Tibetben az elhunytak temetési idejét szintén a bolygók járása szabályozza. Kínában az időszámításunk előtti évszázadok során többször kaotikus zűrzavart teremtet a hiedelem, mely szerint egyes tartományokat más-más, hol szerencsésebbnek, hol szerencsétlenebbnek tartott csillagképek uralják. Számos jósiskola működött az ógörög poliszokban is. Spártában a holdtöltétől újhoidig számított időszakban nem indultak harcba, mert a fogyó Holdban szerencsétlenség előjelét látták. Az ókori Róma több császára külön csillagjós testületet tartott maga körül. Róma szellemi nagyjai azonban a tudományos gondolkodás magasabb szintjén helyes érvekkel küzdöttek az asztrológia ellen. Seneca például helyesen ítélte meg a későbbi korokban még oly sok babonás rémületet keltő üstökösök égitest mivoltát. A reneszánsz korában élt csillagászok évkönyveiben hemzsegték az asztrológiai jóslatok, el nem mulasztottak baljós napokat, fenyegető háborúkat, világ végét kiáltani. Néhány történelmi példa elárulja, hogy az újkorban is milyen fontos szerepet játszottak a haszontalan jóslatok. Cortez mexikói hadjárata előtt a csillagjósok véleményét kérte ki. Medici Katalin, a Szent Bertalan-éji vérengzés értelmi szerzője, udvari asztrológusa tanácsára cselekedett. I. Károly angol királyt is az illetékes asztrológus közbenjárására rövidítették meg egy fejjel.

Azon talán kevésbé csodálkozunk, hogy a tudományos ismeretek alacsony fokán a mindenképpen csodát látó ember hitelt adott a csillagjósolásnak. Annál inkább furcsálhatjuk, hogy az asztrológiának a modern csillagászat és űrhajózás korában is sok híve van. Az emberi romantika, a jövőbelátás igénye sokak kérdő tekintetét irányítja ma is az asztrológusok felé: mit mondanak a csillagok?

A régi asztrológusok horoszkópjaiba a bolygók kölcsönös helyzetét feltűntető misztikus rajzok kerültek. A bolygóknak jelképek alapján tulajdonítottak hatásokat, és önkényesen talál-

tak ki szabályokat, amelyek a bolygóállásoktól függően szerencsés vagy veszedelmes jövőt jósláltak.

Tudásunk mai fokán könnyen cáfolható, hogy a Földünkől sok ezer kilométerre keringő bolygók hatással lennének a földi eseményekre aszerint, hogy az égbolt mely tájára vándorolnak. Miért találkozunk hát még napjainkban is egy több ezer éves babonarendszerrel? Semmi esetre sem azért, mintha az említett módon készült jóslatok beváltak volna. Az ok az emberek természetudományos ismereteinek hiánya. Ebből fakadó hiszékenységet pedig jó üzleti érzékű szédűlgők használják ki. Az asztrológia, mint üzlet, különösen a nyugati államokban virágzik, ahol nap mint nap tekintélyes összegeket zsebelnek be a nyíltan működő csillagjós társaságok. Futószalagon gyártott horoszkópjaik ott díszelnek az újságok oldalain is. Sajnos, hazai példával is élhetünk. Évekkel ezelőtt a Nők Lapjában olvashattuk Eugen Jonas csehszlovák akadémikus nyilatkozatát arról, hogyan tervezhető meg a születendő gyermek neve, a holdfázistól függően. Szerencsére Jonas doktor szenzációhajászó nyilatkozatát igen gyorsan megcáfolták józanul gondolkodó emberek.

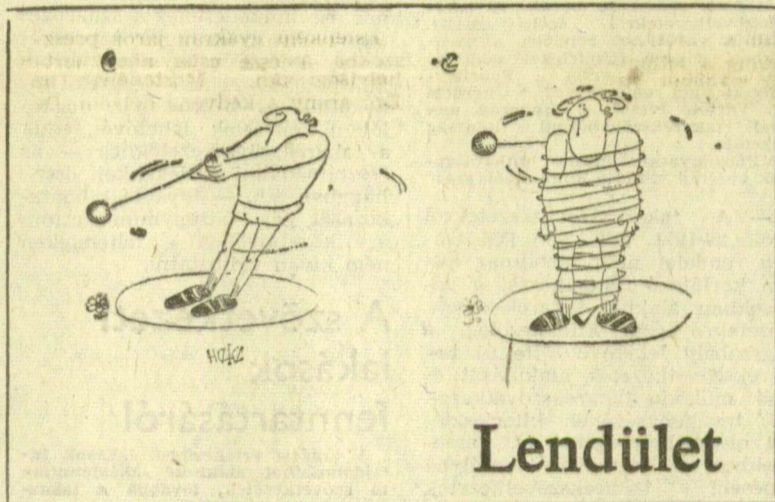
Az asztrológia létjogosultsága attól függ, valóban gyakorolnak-e az égitestek valamilyen hatást az emberi életre és a földi eseményekre. A modern asztrológusok érvei között megtalálhatók a gravitációs erők és a Földet elárasztó kozmikus sugarakra való hivatkozások egyaránt. A Földön csak a Hold gravitációs ereje számottevő — ez okozza az árapály jelenséget —, de a bolygóknak vagy az állócsillagoknak ilyen hatása elenyésző. A Holdnak a földi légkörre gyakorolt árapály-ereje is olyan kicsiny, hogy ezzel semmiképpen nem magyarázhatók az időjárás változásai, sem az emberi szervezet reakciói.

A kozmikus sugárzás létezik, sőt kimutatták a vele együtt érkező, a Naptól kilövellt protonok élettani hatását is. Ez azonban egészen más természetű, mint az asztrológusok bolygónak jó- vagy rosszindulatú sugarai és azok hatása.

Az emberi sorsok és jellemek megjósáláskor a horoszkópok olyan általánosságokat találnak, amelyeket bárki magára vonatkozathat. Egy-egy horoszkóp egyébként is az élet annyi mozzanatára kiterjed, hogy jóslatai között akadhat sikeres is, ami aztán az asztrológiába vetett bizalmat nagymértékben fokozza. A véletlenül bevált jóslatokat készítőik világgá kürtölik, míg a félresikerültekről hallgatnak. Az emberek pedig hajlamosak az előbbieket számon tartani. Kultúrtörténeti tény, hogy Kepler, aki egyébként soha nem hitt az asztrológiában, hosszas unszolásra elkészítette Wallenstein horoszkópját. Csupnivalóan sikerült... De akadt horoszkóp, amely bevált, és ezen a készítője csodálkozott legjobban.

A csillagjósolás akár múltját, akár jelenét vizsgáljuk, nélkülöz minden tapasztalati és tudományos alapot. Modern hívói a jelenségek egyetemes összefüggését hangoztatva kreálnak sajátos filozófiát, és közben tovább bogarásznak az évezredek babona lomtárában. Az igaz, hogy az emberre szüntelen hatást gyakorol kozmikus környezete, csak hogy ez egészen más, mint a bolygóhelyzetek primitív geometriájának hatása. A tudomány a kozmoszból jövő fizikai hatásokat kutatja, az asztrológia pedig az égitestek geometriai helyzetéből állítja össze prognózisát. A kettő között pedig csak az tud különbséget tenni, akinek babonától letisztult ismeretei vannak a természeti törvények által kormányozott világról.

KENDERESI ALAJOS,
a Szegedi Uránia
Csillagvizsgáló vezetője

Ez is, az is

Hosszú emberek klubja

Az NSZK-ban 20. születésnapját ünnepli a hosszú emberek klubja, amely 2300 óriást tömörít. A klub tulajdonképpen érdekképviselet: a magas emberek ugyanis sokkal drágábban élnek, mint az átlagmagasságúak. Ruházatra fizetésük 35 százalékát költik, mert a konfekció nem számol velük, és a bútoripar sem. De nemcsak anyagi természetű panaszuk van: állandóan behúzott nyakkal kell járniuk, nehogy minduntalan beleverjék valamibe a fejüket. A klubtagságnak egyébként csak egy feltétele van: nőknél a 180, férfiaknál a 190 cm magasság — cipő nélkül mérve.

Gazdag onixlelőhely

Az üzbég geológusok felfedeztek egy 800 m² alapterületű, 23 méter magas barlangot, amelynek egész felületét félméter vastagon, aransárga onix borítja. A barlang tulajdonképpen két tereméből áll. A szakemberek számításai szerint az új lelőhelyen található onix másfél ezer négyzetméter borítólaphoz elegendő. A tervek szerint ezzel díszítik majd az épülő taskenti metró állomásait.

Dohány a retortából

A legnagyobb angol cigarettagyár rövidesen egészségre ártalmatlan cigarettát fog gyártani. Facellulózsból állít elő „dohányt”, amely nem tartalmaz nikotint, s kátránytartalma is a valódi dohányynak csak 20 százaléka. Skóciában gyárt építenek, amelyben az új dohányanagból évente 10 000 tonnát állítanak elő. Ez a mennyiség az angolok évi dohányszükségletének egy tizede.

A kórus az öltöző folyosóján

Statisztaarcok a Mózesből

Statisztaválogatás